

Duurzame mobiliteit

in uw gemeente, regio en provincie in 2019

Colofon

Duurzame mobiliteit
in uw gemeente, regio en provincie in 2019

uitgave

CROW-KpVV, Ede

Deze uitgave is (mede) mogelijk gemaakt door een bijdrage vanuit het KpVV-programma. Dit programma ontwikkelt, verspreidt en borgt collectieve kennis voor de decentrale overheden op het gebied van mobiliteit. Het gaat om kennis die fundamenteel ondersteunt bij de beleidsontwikkeling en -uitvoering. Het KpVV-programma wordt gefinancierd door de provincies en de vervoerregio's.

artikelnummer

K-D070

tekst

CROW

eindredactie

CROW

fotografie

Annette Lammerse

vormgeving

Inpladi bv, Cuijk

productie

CROW

contact

CROW Klantenservice: klantenservice@crow.nl
of (0318) 69 53 15

bestellen

U kunt deze brochure gratis downloaden op crow.nl/duurzame-mobiliteit of bestellen via 'Mijn CROW'.

Inhoud

De duurzaamheid van de mobiliteit in uw gemeente	3
De duurzaamheidsscore als indicatie voor de duurzaamheid van de mobiliteit	4
Mobiliteit wordt duurzamer	5
Hoe scoort uw gemeente?	6
Regionale samenwerking	7
Benchmark	12
Ontwikkeling	14
Beleidsintegratie	15

De duurzaamheid van de mobiliteit in uw gemeente

Duurzame mobiliteit is inmiddels een veel gebruikte term. Maar hoe duurzaam is de mobiliteit in uw gemeente of provincie eigenlijk? CROW verzamelt al jaren cijfers over duurzame mobiliteit. Deze kunt u bekijken in de tool www.duurzaamheidsscore.nl, onder 'zelf samenstellen'. Met deze cijfers berekent CROW ook de duurzaamheidsscore. Hiermee ziet u in één oogopslag hoe duurzaam uw gemeente of regio is. Deze brochure is gemaakt rond de vierde uitreiking van het 'Gouden Wiel', de wisseltrofee die iedere twee jaar wordt uitgereikt aan de gemeente met de duurzaamste mobiliteit. We lichten eerst toe waar duurzame mobiliteit over gaat. Vervolgens laten we zien hoe gemeenten op diverse indicatoren scoren en hoe de score is te gebruiken in regionale overleggen.

"Humanity has the ability to make development sustainable to ensure that it meets the needs of the present without compromising the ability of future generations to meet their own needs"

**Bron: Our Common Future, 1987,
World Commission on Environment**

Duurzame mobiliteit: het evenwicht

Duurzame mobiliteit gaat over het in evenwicht brengen van (de groei van) het verkeer met de impact die het veroorzaakt. Concrete uitdagingen zijn:

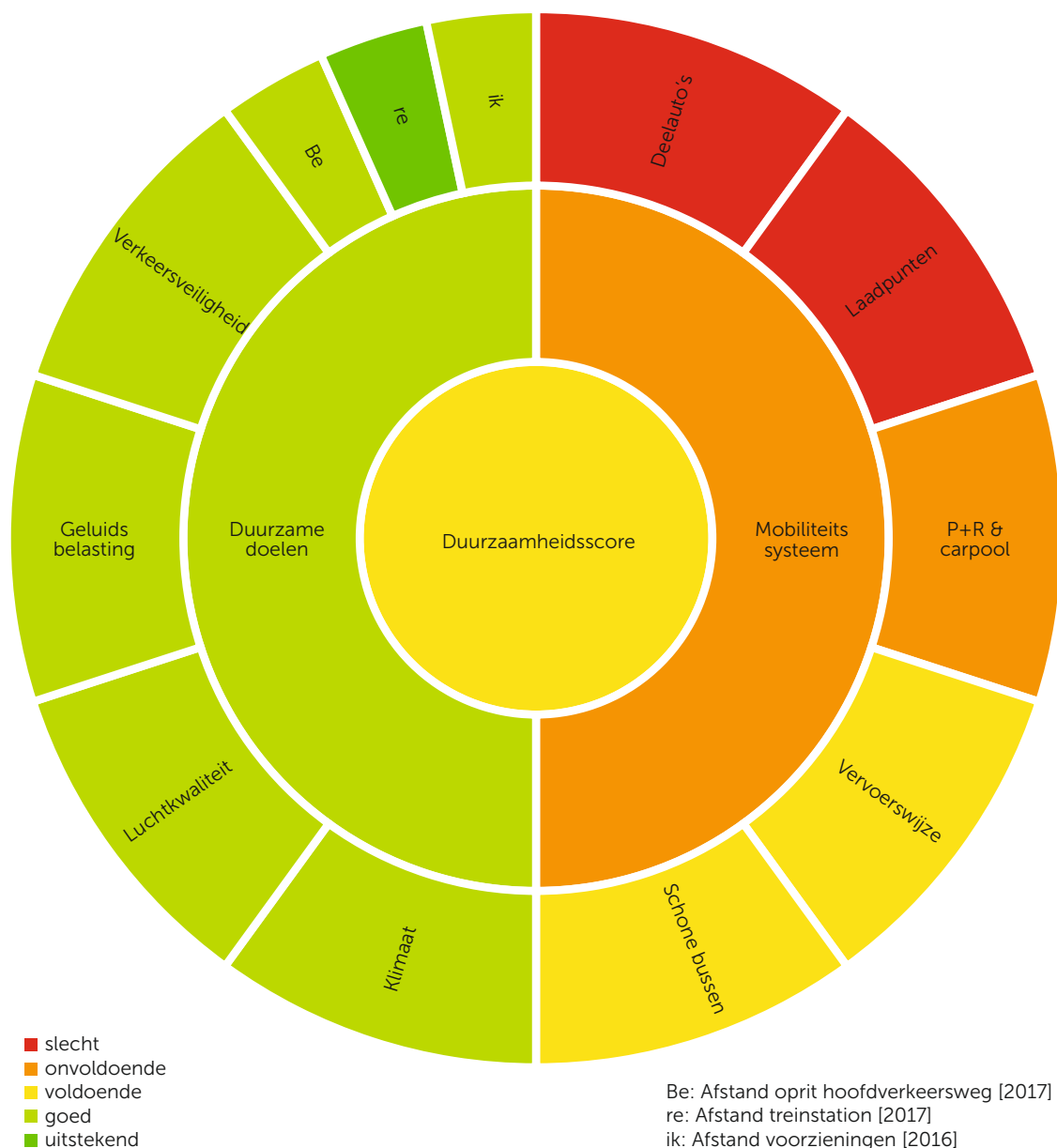
- **Klimaat en energie:**
Om de in het klimaatakkoord beoogde CO₂-reductie (7,3 megaton) binnen de sector verkeer te bereiken zijn substantiële veranderingen nodig. Naast duurzaam gebouwde steden, is een transitie naar het gebruik van duurzaam opgewekte energie nodig. Voor transport zijn dit elektriciteit, waterstof of groengas. Elektrische auto's worden voorzien van stroom door laadpalen of waterstof. Dit vergt afstemming tussen de beoogde ruimtelijke ontwikkeling, het gebruik van voertuigen en de opwekking, transport en ontsluiting van groene energie.
- **Ruimte:**
Er is een bouwopgave van ca. 1 miljoen woningen voor de periode tot 2040: 50.000 per jaar voor de komende 20 jaar. Deze woningen genereren verkeer dat steeds meer ruimte eist (stilstaand en rijdend). Door verdichting van steden, kunnen veel woningen nabij voorzieningen, OV haltes en werk worden gebouwd. Dit bespaart autoverkeer. Tegelijk wordt juist in de steden de ruimte steeds schaarser en groeit de congestie en parkeerdruk, ook op fietspaden en in de treinen. Elektrificeren van het wagenpark heeft geen effect op het ruimtegebruik. Wat wel ruimte bespaart, is een shift naar andere modaliteiten: lopen, fietsen, openbaar vervoer en het delen van auto's.
- **Gezondheid:**
De groei van het verkeer zorgt voor een groeiende geluidsoverlast en verslechtering van de luchtkwaliteit, vooral NO₂-emissie. Met de komst van elektrische voertuigen is de luchtkwaliteit steeds minder een probleem. Maar de geluidsoverlast blijft even groot bij snelheden boven de 60 km/u. Ook de verkeersveiligheid verandert niet met de vergroening van het wagenpark.

Inspiratie voor het vertalen van ambities voor deze uitdagingen in de eigen lokale of regionale beleidsplannen kunnen worden gevonden in nationaal beleid. Relevant zijn [het Klimaatakkoord](#), de [Regionale Energiestrategie \(RES\)](#), [Nationale Omgevingsvisie \(NOVI\)](#) en de [Woonagenda](#) en het [Strategisch Plan Verkeersveiligheid 2030 \(SPV2030\)](#).

De duurzaamheidsscore als indicatie voor de duurzaamheid van de mobiliteit

Bij het ontwikkelen van een visie moet je weten wat je als regio wilt versterken. Als toerisme bijvoorbeeld het speerpunt is, dan is wellicht de snelheid van het openbaar vervoer belangrijker dan die van de auto. Wil je de leefbaarheid verbeteren, dan is het autoluw maken van straten of een stiller en schoner wagenpark belangrijk. Naast een wensbeeld is ook het vertrekpunt belangrijk: hoe duurzaam is de mobiliteit in onze provincie of gemeente?

CROW ontwikkelde een tool waarmee gemeenten, regio's en provincies kunnen zien hoe duurzaam de mobiliteit in hun gebied is: www.duurzaamheidsscore.nl. De duurzaamheidsscore is gebaseerd op land dekkende cijfers uit objectieve bronnen en heeft betrekking op 10 indicatoren. Vijf geven een beeld van het halen van 'duurzame doelen'. Vijf geven een beeld van de duurzaamheid van het mobiliteits-systeem:

Mobiliteit wordt duurzamer

Om gemeenten een beeld te geven van de duurzaamheid van de mobiliteit in hun gemeente, berekent CROW op basis van 10 indicatoren iedere twee jaar een score per gemeente.

Uit de berekening blijkt dat de duurzaamheid steeg van 4,13 in 2017 tot 4,22 in 2019. Wanneer we rekening houden met het feit dat het rapportcijfers zijn die variëren van 1 tot 10 dan is dit gemiddelde echter onvoldoende. Het kost met andere woorden nog veel werk om de doelen te halen die overheden hebben gesteld. Meer informatie over deze doelen vindt u op onze [website](#).

In Almere is de mobiliteit het duurzaamst in 2019

De volgende gemeenten staan in de top10 best scorende gemeenten ([hier](#) vindt u deze cijfers in de tool duurzaamheidsscore):

		Duurzaamheidsscore 2019
1	Almere	5.364
2	Nijmegen	5.358
3	Groningen	5.345
4	Utrecht	5.332
5	Culemborg	5.324
6	Delft	5.216
7	Oegstgeest	5.204
8	Leidschendam-Voorburg	5.175
9	Doesburg	5.160
10	Den Haag	5.142

Het was een close finish: Almere scoort net 0.08 punt hoger dan Nijmegen. Almere is daarmee winnaar van de wisseltrofée 2019 die CROW iedere 2 jaar uitreikt aan de gemeente met de duurzaamste mobiliteit.

Busbaan in Almere

Almere scoort een 9,4 op nabijheid van een treinstation en scoort ook goed op de andere doelen (klimaat, lucht, geluid en verkeersveiligheid). De 108 bussen die in Almere rondrijden zijn relatief schoon met een milieuscore van 5,4. Ook wordt er in Almere relatief veel gebruik gemaakt van de bus, tram en metro:

([hier](#) vindt u deze cijfers in de tool duurzaamheidsscore)

	Milieuscore bussen [rapportcijfer] [2019]	Afgelegde afstand bus, tram en metro [km] [2006-2017]	Verplaatsingen bus, tram en metro [aantal per dag] [2006-2017]
Sterk stedelijk	4,4	0,21	0,05
Almere	5,4	0,35-0,47	0,11-0,21

Nijmegen scoort op bijna alle indicatoren bovengemiddeld.

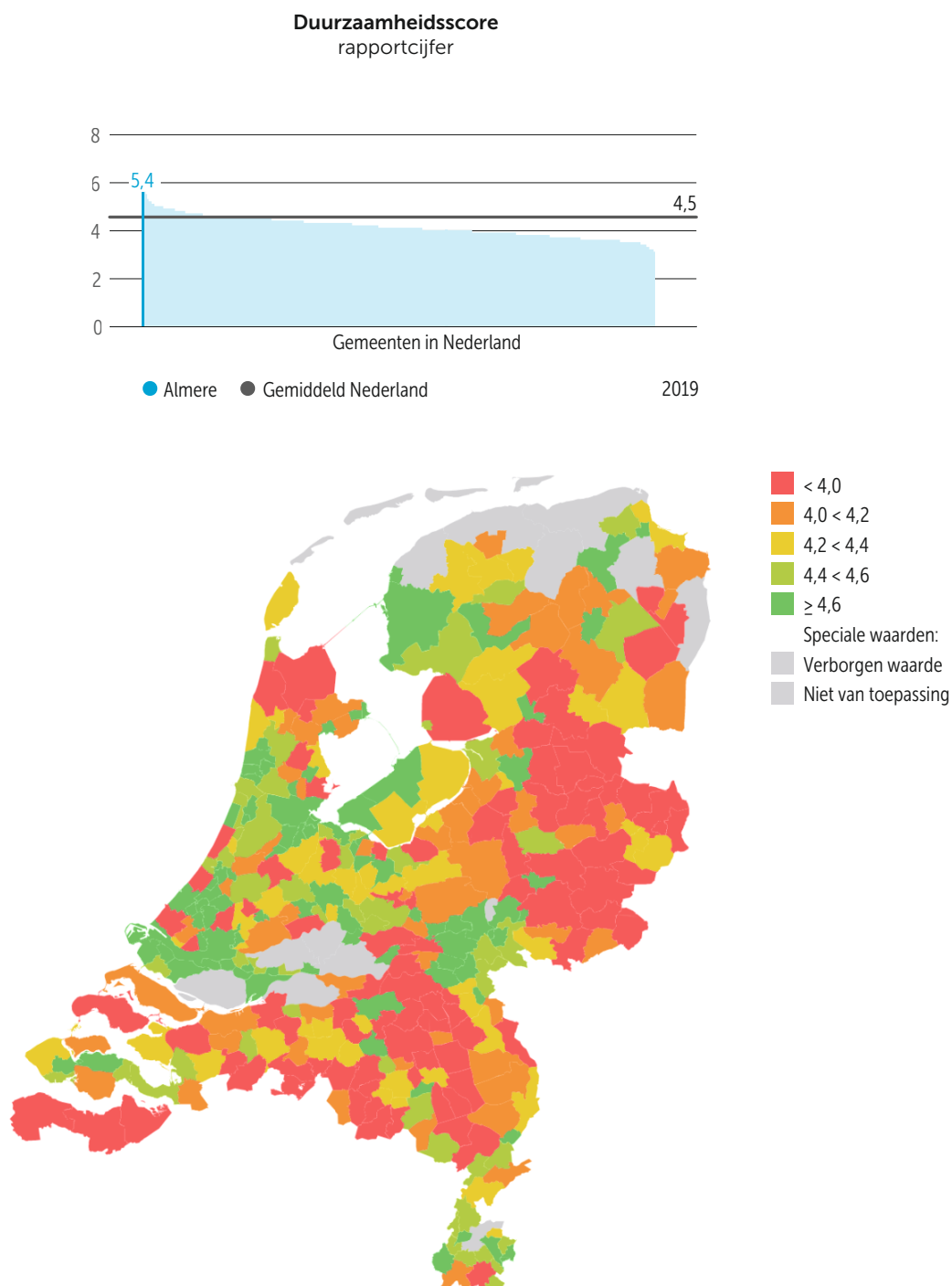

Fietsenstalling bij P+R station Groningen Europapark

Groningen scoort relatief goed op vervoerwijze (relatief weinig mensen nemen de auto) en er zijn veel P+R – en carpoolplaatsen.

Hoe scoort uw gemeente?

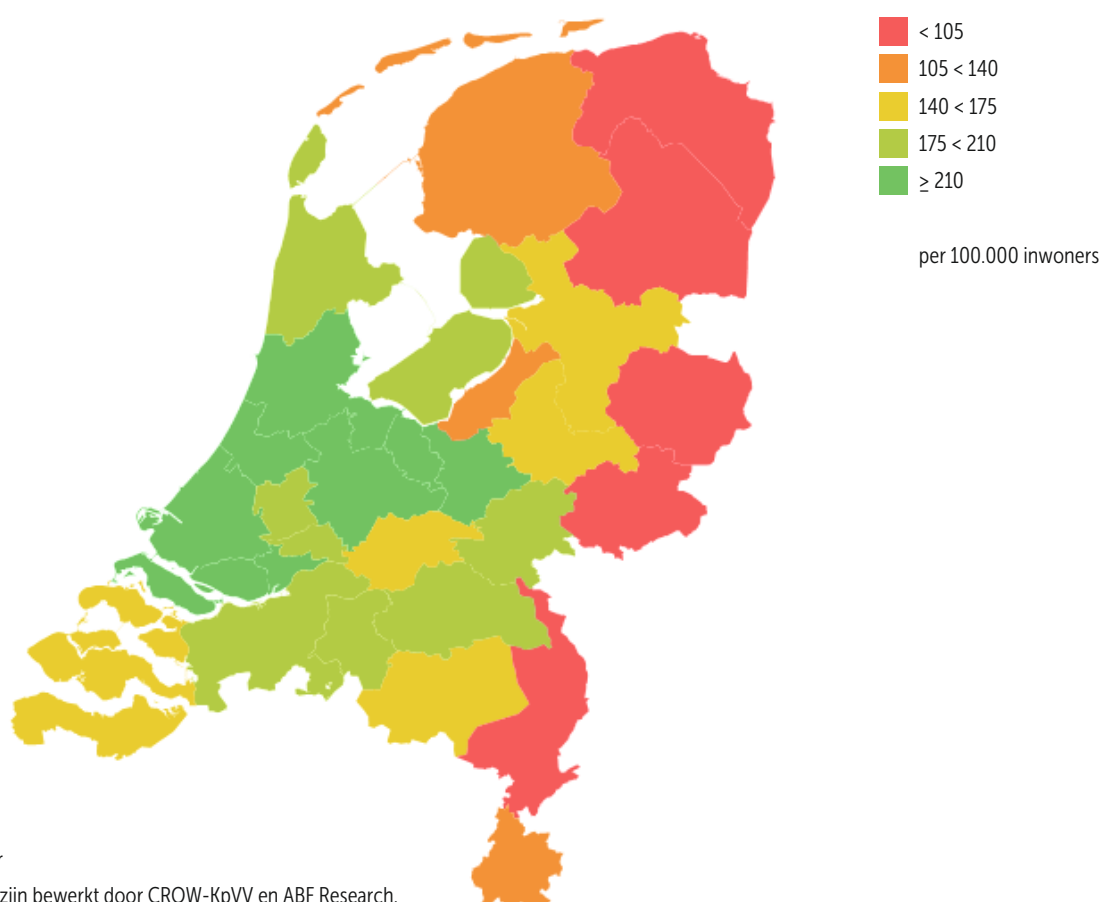
Onderstaande staafdiagram laat de scores en de spreiding zien van alle gemeenten op de totaalscore. De score van uw gemeente, ook op de onderliggende 10 indicatoren, vindt u in de [tool](#).

Regionale samenwerking

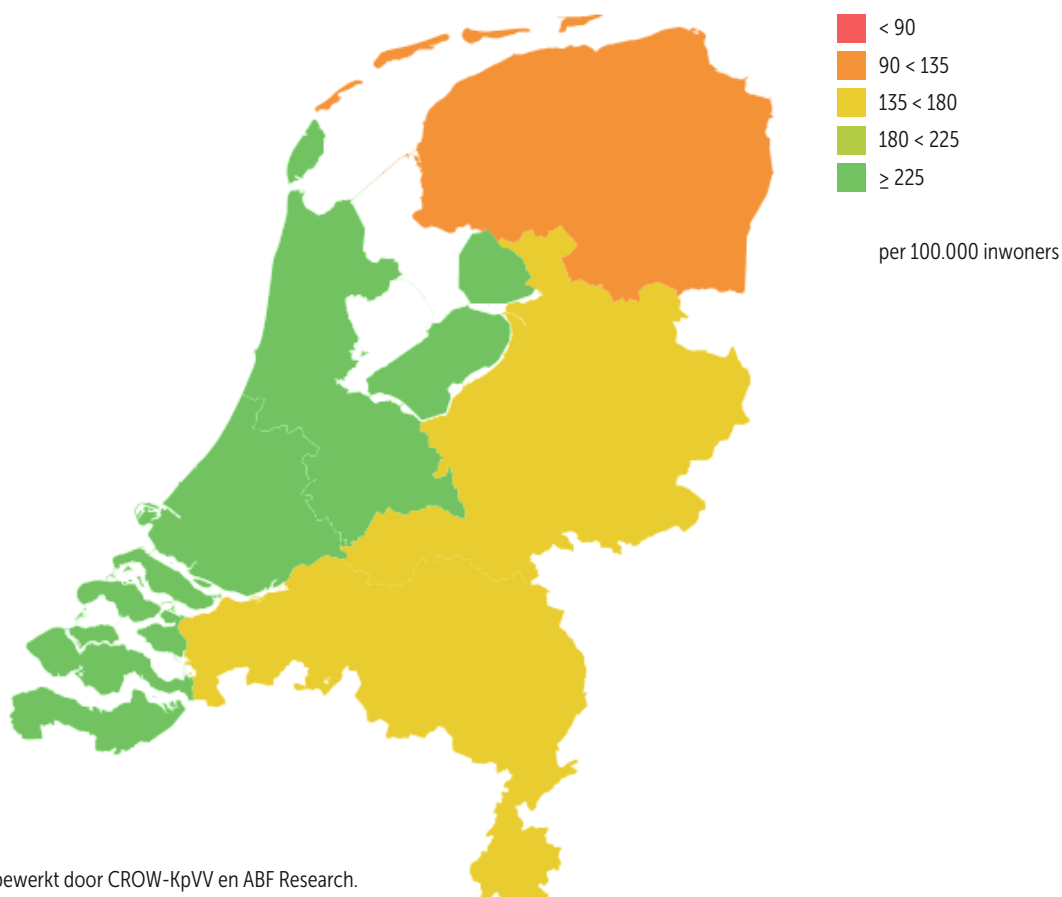
Wanneer je meewerkt aan de ontwikkeling van regionaal beleid, kun je de score op indicatoren ook bekijken in verschillende regio-indelingen. Hoe scoort Flevoland bijvoorbeeld in de Regionale Energie Strategie? Onderstaande kaart laat zien dat Flevoland gemiddeld scoort. Duidelijk wordt de olievlek werking rond de randstad: ([hier](#) vindt u deze cijfers in de tool duurzaamheidsscore)

Laadpunten totaal 2019 - RES-regio's

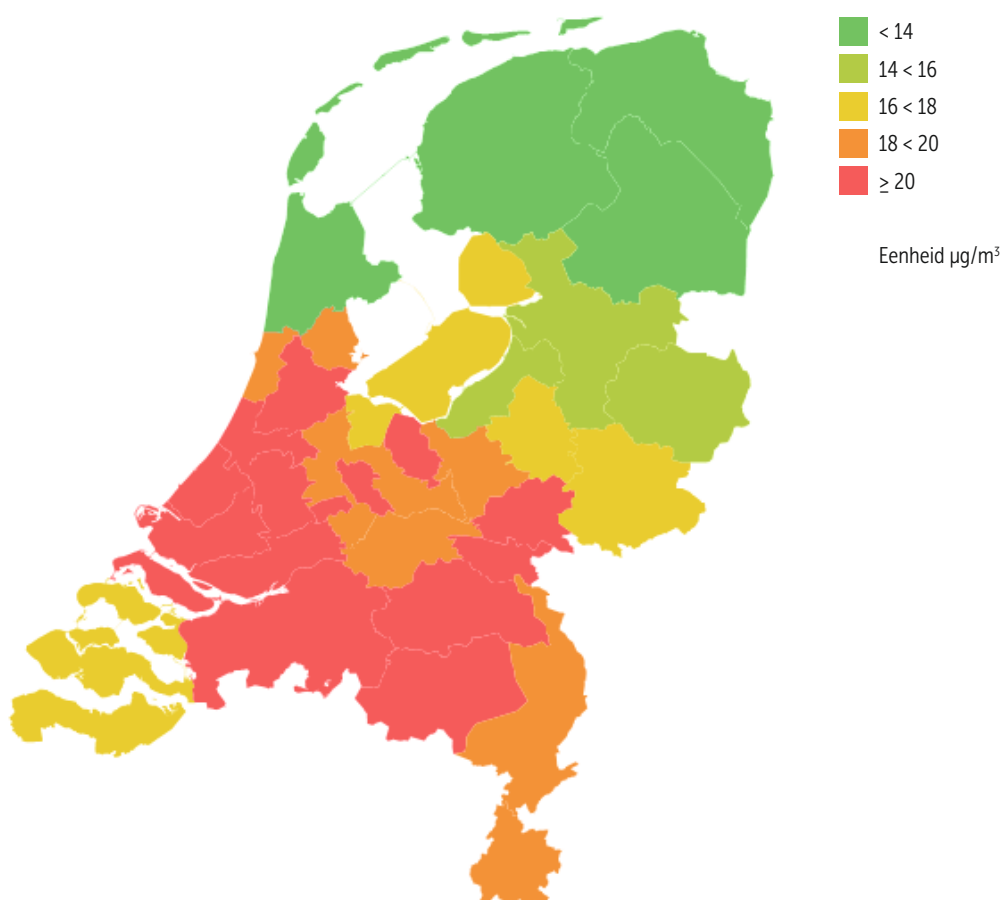
Een ander verband waarin men vaak samenwerkt aan het verkeer zijn de MIRT regio's. Met één druk op de knop kun je het overzicht van de MIRT regio's op het scherm toveren: [hier](#) vindt u deze cijfers in de tool duurzaamheidsscore).

Laadpunten totaal 2019 - MIRT-regio's

Bij het overleg met de omgevingsdiensten kan het bijvoorbeeld handig zijn een kaart te gebruiken met de stikstofdioxide belasting per omgevingsdienst: ([hier](#) vindt u deze cijfers in de tool duurzaamheidsscore).

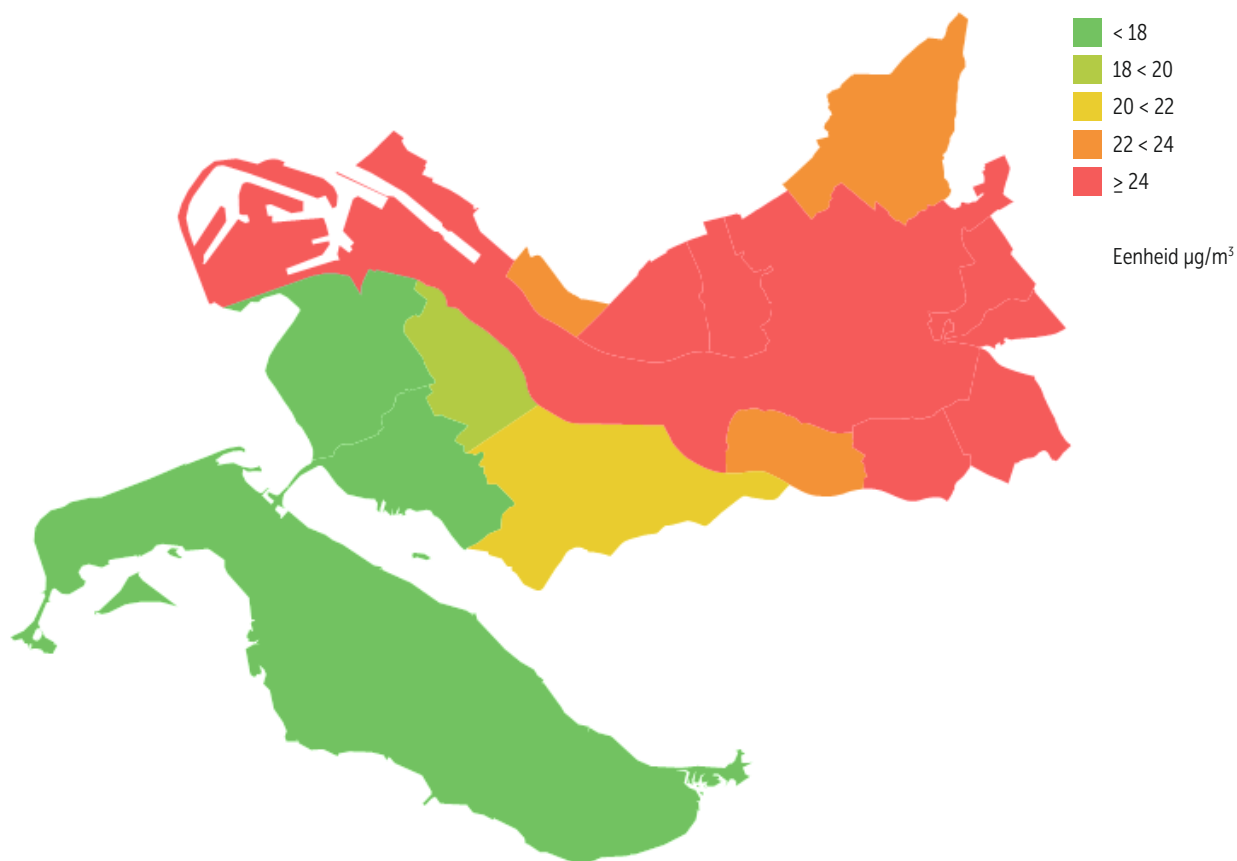
Blootstelling NO₂ 2017 - Omgevingsdiensten

Bron: RIVM

Of met de gemeenten binnen één omgevingsdienst:
([hier](#) vindt u deze cijfers in de tool duurzaamheidsscore).

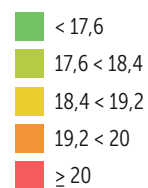
Blootstelling NO₂ 2017 - Gemeenten

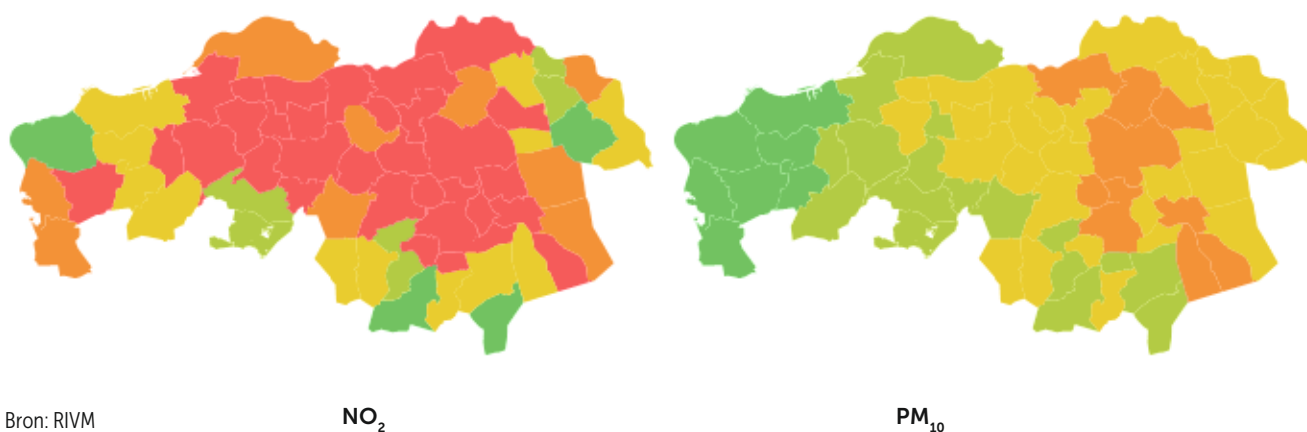
Bron: RIVM

Of bijvoorbeeld de inliggende gemeenten in een provincie voor twee indicatoren voor de luchtkwaliteit: ([hier](#) vindt u deze cijfers in de tool duurzaamheidsscore).

Blootstelling 2017 - Gemeenten van Noord-Brabant

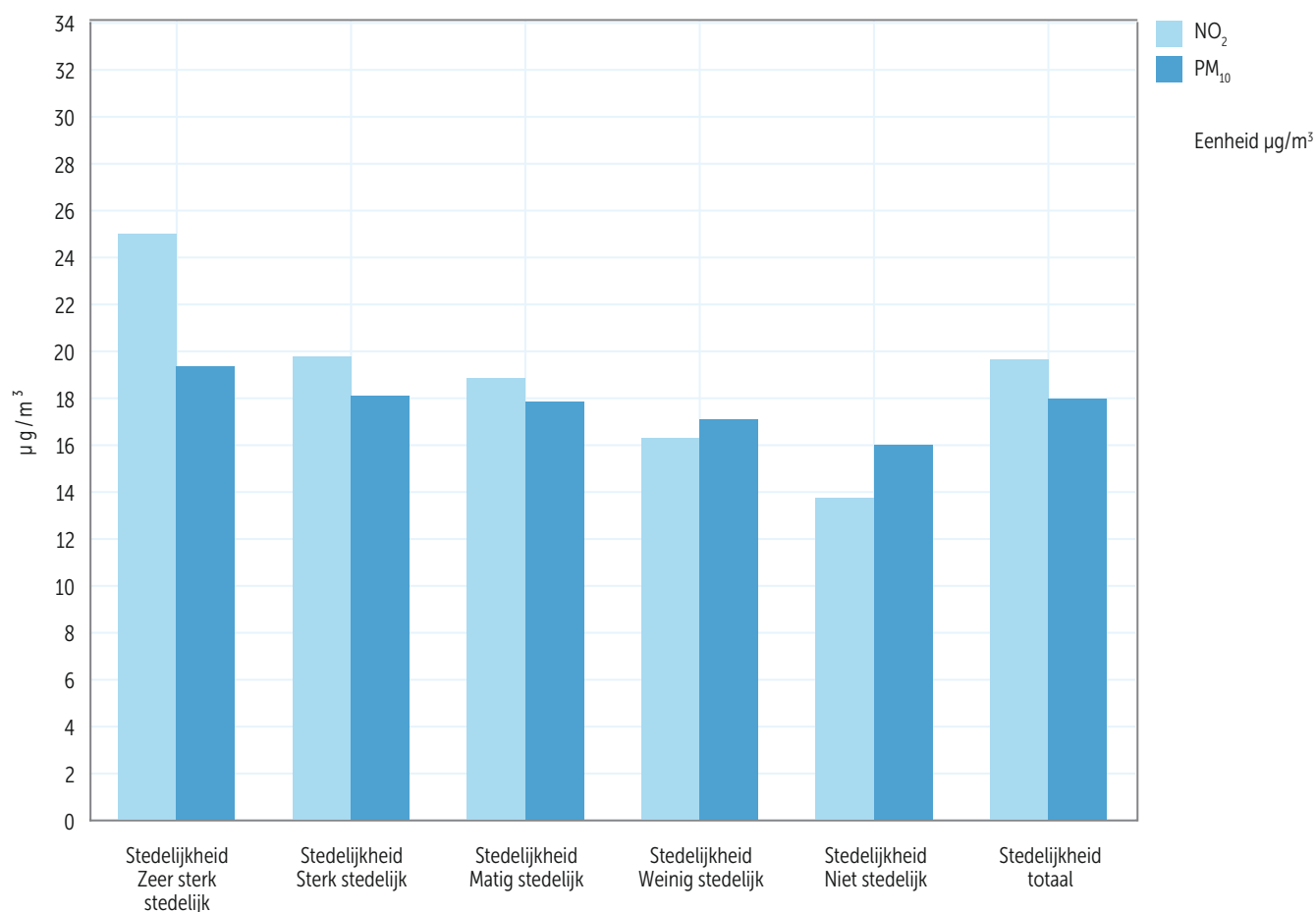
Eenheid $\mu\text{g}/\text{m}^3$

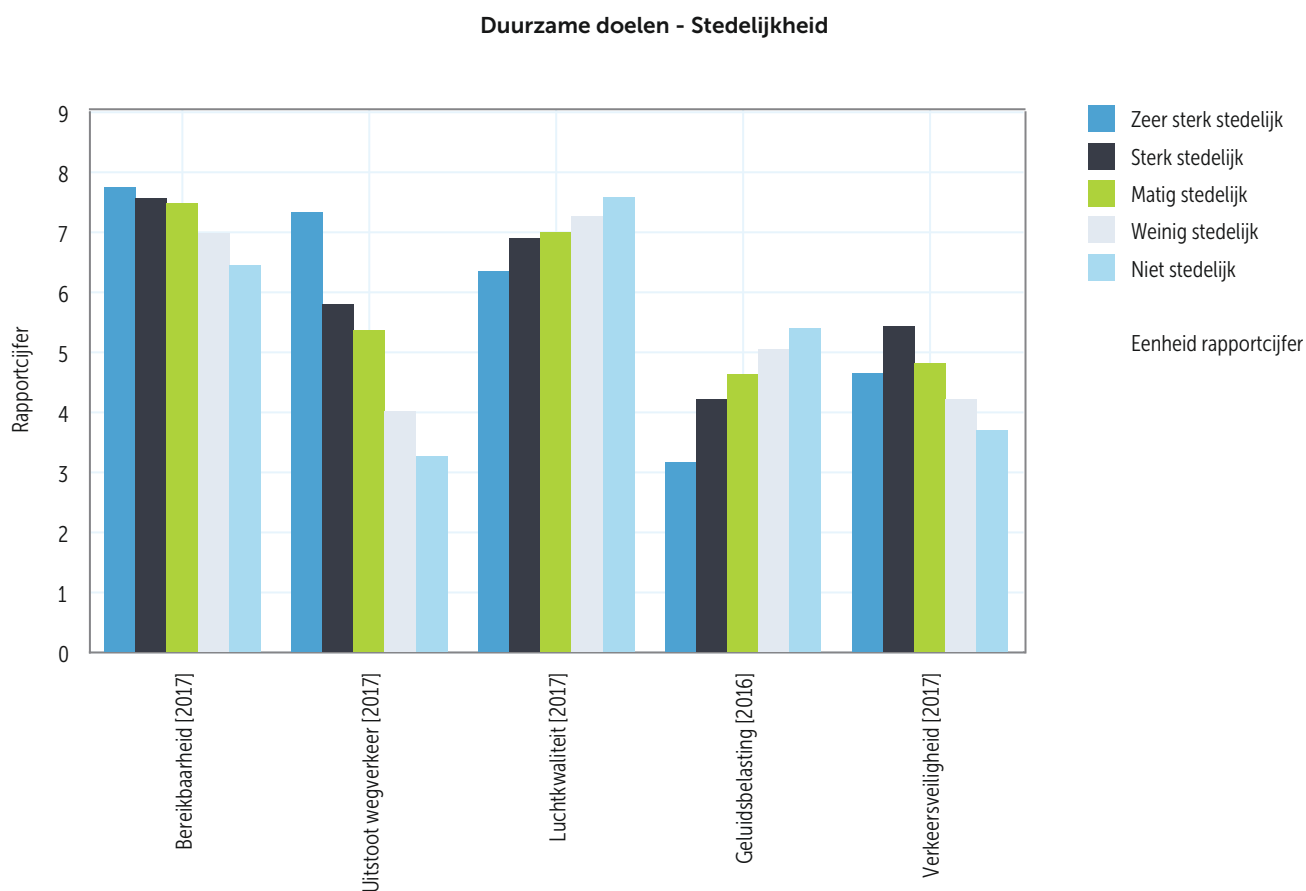
Benchmark

Voor een goede benchmark kan het helpen je gemeente alleen te vergelijken met vergelijkbare andere gemeenten. De indeling per stedelijkheidsgraad kan dan helpen: ([hier](#) vindt u deze cijfers in de tool duurzaamheidsscore).

Blootstelling 2017 - Stedelijkheid

Als alle rapportcijfers aan de doelenkant op een rij worden gezet, wordt meteen duidelijk dat in de grote steden verkeerslawaaï en luchtkwaliteit belangrijk items zijn; hier scoren zij relatief slecht op. Terwijl in de minder stedelijke gebieden CO₂, verkeersveiligheid en bereikbaarheid minder goed scoren.
([hier](#) vindt u deze cijfers in de tool duurzaamheidsscore).

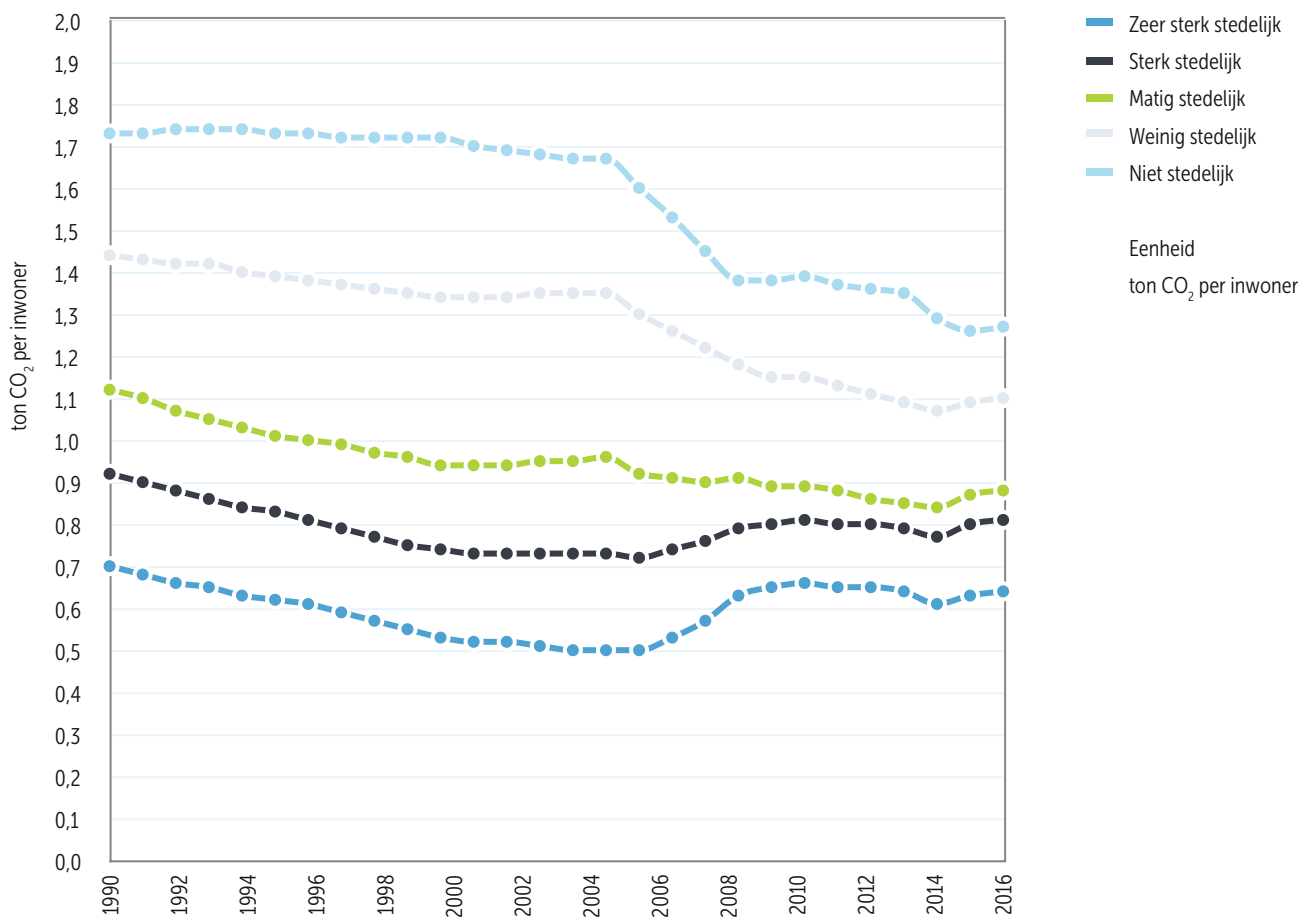

Bron: CROW-KpVV, RWS Klimaatmonitor, RIVM, RIVM - bewerking Goudappel Coffeng, Goudappel Coffeng

Ontwikkeling

In de tool [duurzaamheidsscore.nl](#) kun je ook eenvoudig de ontwikkeling op een rij zetten. Wanneer we bijvoorbeeld kijken naar de CO₂-emissie door het wegverkeer (exclusief snelwegen), dan valt op dat afgelopen jaren met name in stedelijke gebieden eerder sprake was van een toename en in de niet stedelijke gebieden een afname: ([hier](#) vindt u deze cijfers in de tool [duurzaamheidsscore.nl](#)).

Uitstoot wegverkeer excl. snelwegen - Stedelijkheid

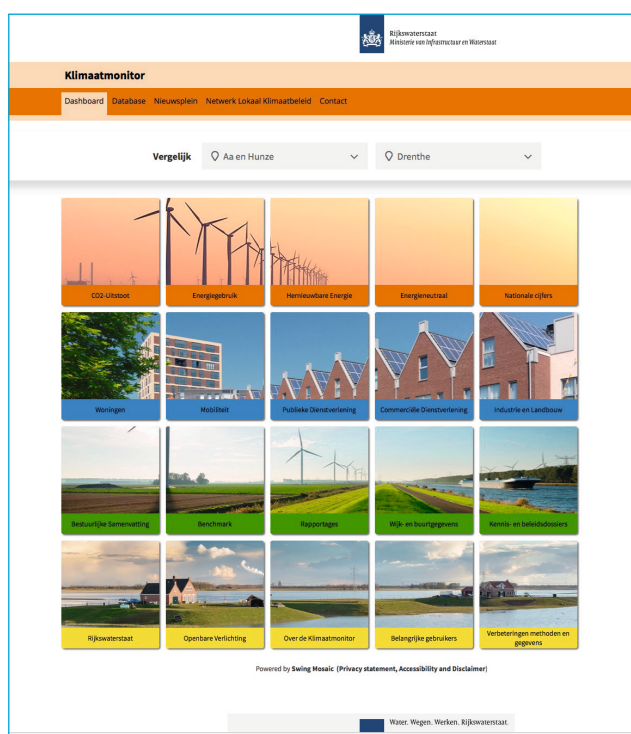

Bron: RWS Klimaatmonitor

Beleidsintegratie

De Omgevingsvisie het Klimaatakkoord, het Strategisch Plan Verkeersveiligheid en vrijwel alle visies en plannen vragen, meer dan vroeger, om integraal beleid. De duurzaamheidsscore is gericht op brede opgaven, maar met een bril vanuit de sector mobiliteit. In dezelfde omgeving als de tool duurzaamheidsscore.nl zijn 2 andere tools ondergebracht:

- Via [de klimaatmonitor](#) kunnen overheden zien hoe zij scoren op allerlei indicatoren gericht op reductie van CO₂ emissie. Deze tool is gericht op alle beleidssectoren.

- Ook via [www.waarstaatjegemeente.nl](#) kunnen gemeenten hun prestaties vergelijken met andere gemeenten. Een interessant aspect is hierbij het burgeronderzoek. Je kunt hier als gemeente aan meedoen en dan krijg je oordelen van je burgers over bijvoorbeeld het openbaar vervoer of het parkeren te zien. Nieuw in deze omgeving is een dashboard mobiliteit.
- Telos heeft een beleidsbrede score ontwikkeld die ook op 'waarstaatjegemeente' staat. Op grond van 107 indicatoren uit verschillende beleidsvelden maakt Telos een (beleidsbrede) duurzaamheidsscore. Deze indicatoren zijn gegroepeerd over 19 'voorraden'. Deze voorraden zijn weer onderverdeeld in drie 'kapitalen', naar analogie van People (sociaal-cultureel), Planet (milieu) en Prosperity (economie). De Telos score geeft met een percentage aan in welke mate een duurzaam niveau wordt gehaald. Dit kan helpen bij het prioriteren

van duurzaam mobiliteitsbeleid. Als een gemeente bijvoorbeeld erg slecht scoort op participatie en er weinig deelauto's zijn, kan het de moeite lonen om samen met een andere afdeling in te zetten op een campagne voor autodelen. Een ander voorbeeld is luchtkwaliteit. Als die niet alleen beleidsbreed slecht is, maar ook vanuit verkeer, kan dit een extra reden zijn om (samen met de afdeling milieu) maatregelen te treffen om de immissie langs de wegen te beperken. Meer informatie, waaronder de Nationale monitor duurzame gemeenten 2015, vindt u op de [website van Telos](#).

Of in [www.waarstaatjegemeente.nl/dashboard/Sustainable-Development-Goals/](#) of in de [database](#) hierachter.

- Op [www.gdindex.nl](#) staat een tool waarmee wel alle gemeenten zichzelf terugvinden, maar dan op andere beleidsvelden dan mobiliteit: de duurzaamheidsindex.
- Via [www.duurzaamheidsmeter.nl](#) kun je inzicht krijgen in de duurzaamheid van een gemeente. Bijna de helft van alle gemeenten vult elke vier jaar, voorafgaand aan de gemeenteraadsverkiezingen, de Lokale Duurzaamheidsmeter in. Zo geeft de Lokale Duurzaamheidsmeter inzicht in de mate waarin Nederlandse gemeenten gehoor geven aan internationale oproepen mondiaal te denken en lokaal te handelen.

